

Ziarul Ardealului

3 LEI
ExemplarulRedacția și Administrația:
ARAD, Str. Românilor No. 6.
Telefon 156.ORGAN POLITIC ȘI DE INFORMATIUNI
Apare Joia și DuminicăABONAMENTE:
Un an, lei 400.— șase luni, lei 250.— trei luni
lei 150.— Pentru autorități și întreprinderi par-
ticulare 1000 lei anual, — șase luni, lei 600.—3 LEI
Exemplarul

Steaua noastră

— Succesele României la Roma și la Geneva —

Arad, 18 Septembrie

Dnul general Averescu și dl Mussolini, ni s'au părut, acolo, la Roma, unde s'au întâlnit, două figuri de proporții vaste și simbolice, înfășurați în aureola leagănelui legendar al latinității.

A fost tercită săptămâna asta pentru țara noastră.

Ată: sub cerul celor șapte coline străbune, cât și deasupra verzilor unde ale lacului Lemn la Geneva, au vibrat simpatii intense pentru neamul nostru, care se vede și el de-acum ieșit la largul marilor curente mondiale, ca factor respectat și hotărât.

La Roma — după cum înseși zările italiene mărturisesc — a fost restabilită (după o efemeră eclipsă) atmosfera de colaborare rodnică între România și Italia, extrem de favorabilă fie intereselor lor particulare, fie intereselor generale de colaborare pacifică europeană. Reprezentantul României, dl general Averescu a cunoscut clipe de-o impresionantă mândrie pentru țara sa, fiind serbătorit cu toată spontaneitatea sincerității, cu întreagă căldura unei ancestrale simpatii.

La Geneva, unde personalitatea ministrului nostru de externe, dl Mitileu, a imprumutat un inegalabil prestigiu de distincție tribunei Ligii Națiunilor, mesajul țării noastre a fost aplaudat cu o frenezie rară. Asigurările, date pe tonul cald al pasiunii idealiste, că România, vede în întărirea Ligei Națiunilor și în strălucirea ei pe toată fața lumii cel mai sigur mijloc de a se ajunge la împăciuirea generală, precum și acea solemnă declarație a dlui Mitileu, că *România în cadrul*

frontierelor ei actuale este oricând gata să semneze un pact de neagresiune cu toți vecinii ei fără deosebire. — au făcut o durabilă impresie.

Tot în lanțul marilor evenimente externe se înșiră și înălțarea dlui general Averescu cu reprezentantul Germaniei, dl Stresemann, căci și acest fapt de însemnătate istorică a contribuit la grăbirea procesului de împăciuire programatică spre care toate națiunile civilizate trebuie să se îndrumeze.

România așezându-se în scaunul de mare cinste ce i s'a rezervat în areopagul națiunilor face o figură senină și calmă. Solia ce-o duce, în calitatea ei de membră activă a Ligei Națiunilor, în concertul străduințelor continentale e blândetea, idealismul și generositatea, în resemnarea ei mesianică, cum a știut să îndure toate crucificările calomnioase din partea unor dușmani surzi la poruncile destinului, o lume întreagă a sfârșit să citească înțelesul unei mari și superioare vocații istorice pe petecul de glob unde ea a fost fixată din mila Creatorului.

Simțim cum sporește în noi speranța, că nu mai e departe vremea, când hotarele noastre îndelung înegurate, se vor însenina prin însuși teomenul moral al bunății românești elementare.

Consecințele acestor mari fapte pentru țara noastră: cordialitatea profundă italo-română, alegerea noastră între fruntașii Ligei Națiunilor și apropierea româno-germană, — nu vor întârzia să se profileze în politica internațională și credem că țările, că vor avea darul să mai

stingă din ciocotul urilor dela periferie.

Steaua noastră își va tăia drum printre orișice nori pentru că se fixează pură și zâmbitoare peste creștetele tuturor.

Cronicar

Insemnări de-o zi

Un ostaș al muncii românești.

Arad, 18 Septembrie

În Ardealul nostru românesc unde se întinse așa de puțin pentru binele obște, există totuși o mână de oameni harnici, modești până la uitarea de sine și încrezători în biruința binelui, cari consideră munca pentru ridicarea culturală a celor mulți ca o sfântă și firească datorie. Ei nu se laudă niciodată cu ce au făcut, ci sunt permanenți preocupăți de ceace n'au putut face și de ceace vor trebui să facă, ceas cu ceas, zi cu zi până la capătul zilelor lor.

Ei trăiesc cu adevărat sub soarele binefăcătoare religii a muncii care înobilează și înalță. Numele lor nu-l veți auzi răsunând la banchete și nu-l veți citi în articole admirative pe paginile de ziare slugarnice.

Sunt salariați tăcuți, cari duc piștiele cele mai grele pentru maroalele noastre edificii culturale și n'asculă, prin timp, la capătul muncii lor, aplauze zadarnice. Aplauzele iar stăneni chiar, în truda lor spre mai bine.

Singura lor bucurie cu adevărat mare e: să fie lăsați să muncească și să vadă sporul de fiecare zi, să aibă conștiința împăcată că nu muncesc în zadar.

Unul dintre acești modești ostași ai muncii românești, pe frontul larg al culturii, e și dr. Horia Petra-Petrescu, secretarul Asociației „Astra” din Sibiu.

De pe băncile liceului, acest om de bine n'a trăit decât a putea fi de folos nației lui. Entuziasmul lui n'a cunoscut niciodată margini și setea lui de carte a fost imensă. A cutreerat Europa pentru a dăruia apoi celor de acasă. Umblând prin străinătăți, prin țările de înaltă cultură, gândul lui era necontenit la Ardealul lui și la țara noastră, care trebuia deșteptată și înălțată.

Orice sântoasă inițiativă românească găsea gata.

Unirea Ardealului cu patria-mamă n'a întârziat să-l aducă pe Horia Petra-Petrescu ca secretar al „Astrii”. A ajuns, prin muncă istovitoare la un loc unde avea să se simtă la el acasă.

Decând a ajuns acolo, unde avea tot dreptul să ajungă, Horia Petra-Petrescu n'a mai cunoscut ce e odihnă. Poate că odihna n'a fost niciodată ținta a dorințelor lui.

Toată răvna pe care odinioară a cheltuit-o în a aduna, o cheltuie acum într-o fecundă propagandă culturală.

Pentru Biblioteca Poporală „Astrii” a alcătuit o serie de broșuri de propagandă cari ar trebuie tipărite în sute de mii de exemplare ca să inunde rodnic satele românești ale Ardealului românesc. Un bogat material pentru gazetă culturale la sate a văzut lumina zilei grație muncii neîntrerupte a lui Horia Petra-Petrescu.

Iată o icoană palidă a unei vieți de muncă desinteresată. A vieții lui Horia Petra-Petrescu. Unul dintre cei puțini... Un ostaș, fără decorații, al muncii românești, în Ardealul zilelor noastre.

pe care l'a purtat până în 1920. La 1921 statul după multe tratative cu reprezentanții orașului și direcțiunea școlii a declarat-o de Stat, orașul obligându-se la întreținerea clădirii, iar statul la personalul lui didactic și Administrația, secția de băeți are în localul ei și un internat.

7. Școala da „Arte și meserii.”

Una din cele mai bine înzestrate din țară, a fost deschisă la 1892. Pentru înființarea ei, orașul votează în 1891 suma da 1000 fl. Județul 300 fl. și corporația industriașilor 200 fl. Pentru a putea adăposti cât mai mulți elevi s'a hotărât clădirea localului de azi în primăvara anului 1895 terminat în aceeași toamnă.

Sub regimul unguresc elevii români erau puțini, azi cererile de a fi primiți sunt așa de multe încât direcțiunea școlii din lipsa de internat se vede nevoită an de an să refuze zecile de elevi.

8. Școala și căminul ucenicilor

Pentru ucenicii diferitelor meserii cari trăiesc în condiții materiale grele, amenințați încontinuu de atâtea rele ce băntuie populația orașelor mari fiindu-o în noroiul imoralității s'a înființat școala de stat de ucenici industriali și comercianți din Arad,

Di general Averescu la Roma

— Prim-ministrului României i s'a făcut o primire călduroasă. — Intrevederea cu Mussolini —

Roma. — D. general Averescu, însoțit de d. Crăiniceanu, a sosit azi dimineață la Roma, venind din Geneva, împreună cu secretarul de stat Grandi, călătorind într'un vagon special. Primul ministru al României a fost primit în gară de marchizul Paolucci, care reprezenta pe d. Mussolini, de ambasadorul Bordonaro, secretarul general al ministerului de externe, ministrul Naselli, directorul general al ceremoniatului din ministerul de externe, mareșalul Badoglio, șeful marelui stat major, marchizul Durazzo și ministrul României pe lângă Quirinal și Vatican d-nii Lahovary și Penescu, împreună cu personalul legățiilor și întreaga colonie română.

Scoborind din vagon generalul Averescu a fost salutat călduros de personalitățile prezente și îmbrățișat de generalul Badoglio. După o scurtă convorbire cu d-nii Grandi, Badoglio și Bordonaro, general Averescu, însoțit de marchizul Paolucci a plecat cu automobilul la „Grand Hotel”, unde este oaspetele guvernului italian.

Intrevederea cu Mussolini

Roma. — Spre prânz, d. Averescu a avut prima întrevedere cu d. Mussolini, întrevedere care a fost foarte cordială și care a durat circa două ceasuri. La ieșire, d. Averescu s'a declarat foarte satisfăcut de modul cum a fost primit de d. Mussolini, pentru care și-a exprimat via sa admirate.

Măine d. Mussolini va oferi la Villa Tortonina un dejun în onoarea d-lui Averescu.

Roma. — În întrevederea dela Palatul Chigi între d-nii Mussolini și general Averescu au fost examinate relațiunile dintre ambele țări în vederea stipulațiunilor tratatului de amicitie.

După amiază, la orele 18, Mussolini a făcut o vizită d-lui general Averescu la Grand Hotel. Ambii președinți de consiliu au constatat perfectă identitate de vederi asupra tuturor chestiunilor examinate. Convorbirile au fost însuflețite de cea mai mare cordialitate.

Evenimentele ultimelor zile

Se semnează tratatul

Roma. — Ziarele de seară anunță că astăzi dimineață se va semna la palatul Chigi pactul de amicitie între România și Italia.

Insemnătatea tratatului romano-italian

Roma. — Toate zările urează bun sosit generalului Averescu.

„Popolo di Roma” exprimă primul ministru al României sentimentele celei mai cordiale prietenii. Ziarul arată că vizita generalului Averescu la Roma nu trebuie considerată numai ca o formalitate necesară pentru semnarea tratatului italo-român, dar ca începutul unei noi perioade în relațiunile dintre Italia și România. Atmosfera de colaborare rodnică fiind restabilită, Italia și România pot începe cu adevărat, fără nici o piedică, o nouă eră extrem de favorabilă fie intereselor particulare, fie intereselor generale de colaborare pacifică europeană. Ziarul adaugă, că această apropiere italo-română trebuie încadrată în vasta politică de stabilizare pacinică și de echilibru secolar, pe care guvernul italian o desfășoară în întreg Orientul european. Tratatul dintre Italia și România, încheie „Popolo di Roma”, înseamnă o nouă etapă în construcția politică întreprinsă de Italia fascistă, construcție având ca bază necesitățile esențiale ale popoarelor.

Chestia Basarabiei

În ce privește Basarabia, a cărei alipire Italia nu a ratificat încă, în urma explicațiunilor franceze date, România s'a convins că lipsa acestei ratificări depinde de considerațiunile politice generale ce stau deasupra intereselor particulare ale Italiei în Balcani. De altfel România n'a suferit din această cauză niciun prejudiciu.

Aprecieri entuziaste

Roma. — Ziarul „Impero” aduce omagii personalității d-lui Averescu, relevând calitățile lui de mare general, amintind victoriile strălucite dela Mărășeș și Mărăști.

„Impero” relevă deasemenea meritele eminente ale d-lui general Averescu ca bărbat de stat, evocând opera realizată în timpul guvernării sale.

Ziarul încheie astfel:

„Este sigur că în domeniul politicii externe a României, pactul de amicitie pe care d. general Averescu vine să-l încheie la Roma, va constitui una din operele cele mai importante ale vieții sale politice. Sosirea d-lui general Averescu, marele amic al Italiei, este primită cu cea mai mare simpatie.

„Corriere d'Italia” consacră un spațiu larg generalului Averescu, relevând viața lui de soldat și de om de Stat. Ziarul relevă importanța desvoltării raporturilor economice și culturale dintre ambele țări și evocă nemeroase amintiri ale fraternității italo-române.

Dejunul oferit de șeful guvernului italian

După semnarea pactului, a urmat un mare dejun oferit de dl Mussolini la villa Tortonina, la care au participat 37 convivi. Dl Mussolini avea la dreapta sa pe dl general Averescu, iar la stânga pe dl Lahovary. Dl general Averescu avea la dreapta pe ministrul de interne Federzoni. Mai erau prezenți miniștrii Volpi, Bolzocco, Giuriati și Rocco, mareșalul Badoglio și de subsecretarii de stat la război, generalii Balzano și Cavallero. Apoi membri legațiunii române, colonelul Skelletti, atașat militar, Bossy, prim-secretar al legației și Porri, atașat comercial. Subsecretarul de stat, Grandi avea la dreapta pe secretarul general Crăiniceanu.

Discursul dlui Mussolini

Dl Mussolini a pronunțat discursul următor:
Domnule Președinte al Consiliului.

În numele guvernului Majestății Sale și a întregii națiuni italiene, vă urez bun sosit cordial la Roma, care a apreciat profund manifestația de simpatie arătată Italiei de România prin vizita Excelenței Voastre. V'ați făcut interpretul aspirațiunilor poporului român, care voește să strângă tot mai mult relațiunile intime și cordiale cu țara noastră și am fost fericit că v'am putut dovedi,

ARADUL

de EGUMENUL SERRAFIM

An de an numărul elevilor crescând, clădirea venind neîncăpătoare, organele școlare au hotărât plasarea Liceului în localul actual din Bul. Drăgălina unde înainte funcționa școala medie de fete. Liceul dispune de un internat provăzător cu tot confortul modern a cărui clădire s'a terminat la 1913. Bani necesari ridicării acestui institut și înzestrării cu toate cele de lipsă au fost dăruite o parte de Vasile Stroescu, iar alte din fondurile diecezei și din colecta făcută printre românii județului de către „Reuniunea Femeilor române din Arad”.

4. Școli medii.

Școala medie „Iosif Vulcan” a fost înființată la 1872 funcționând ca școală civilă a orașului, iar la 1885 s'au ridicat clădirea de azi, fiind decretată la 1919 școala medie cu limbă de predare românească. Celelalte școli medii tot pentru băieți No 2 și No 3 au limbă de predare ungurească; pe lângă ele mai funcționează în orașul nostru și o a patra școală medie pentru fete.

5. Școala normală de fete.

Lipsa unui corp didactic bine

pregătit mai ales în împrejurările de azi, când lumea se dedică mai rar acestei cariere, a îndemnat pe ministrul instrucțiuni să deschidă în Arad încă în 1920 școala Normală de fete înzestrându-o cu internat și burse pentru elevele harnice. Școala e instalată în fața clădirii școlii normale maghiare de băeți din Bul General Drăgălina. În anul 1924 s'a deschis și școala normală de Stat pentru băeți, la început în un local provizoriu, acum fiind hotărât să se instaleze în fostele clădiri a aviației dela Gai.

6. Școala Superioară de Comerț pentru băeți și fete.

A fost întemeiată de corporația comercianților din Arad fiind deschisă la 1885 sub numirea de școală comunală. Orașul a asigurat școlii un local împreună cu toată întreținerea lui, Camera de Comerț, un ajutor anual de 1000 fl., statul unguresc cu aceeași sumă iar corporația comercianților a dăruit 10.000 fl. pentru înzestrarea școlii cu mobilierul necesar. Edificiul de azi s'a terminat în 1890 când s'au putut începe cursurile. În 1886 școala a primit titlul de academie comercială,

unde fiecare patron e dator să-și trimită ucenicii pentru a fi instruiți și educați.

9. Liceul unguresc romano-catolic.

După preluarea imperiului român în localul fostului Liceu de unguresc s'a deschis liceul „Moise Nicoară”.

Ungurii și evreii din oraș pentru a nu-le rămâne copii în grija școlii românești, au contribuit cu sume incasate, fiecare după puterea lui și în timp de doi ani și-au deschis liceul rom. catolic de azi în localul propriu care adăpostește an de an peste o mie de elevi.

10. Școli primare.

Pentru populația așa de numeroasă a orașului Statul a deschis mai multe școli primare în care fiecare naționalitate să-și poată însuși elementul scrisului și cititului în limba ei.

Pentru români sunt deschise în diferitele părți ale orașului 7 școli primare cu 32 învățători, ungaruri au 11 școli cu 47 învățători, germanii o școală cu 3 învățători.

Afară de școlile primare de Stat mai sunt câteva confesionale întreținute de comunitatea bisericilor respective.

10. Palatul Cultural

Societatea culturală „Kölcsey” s'a înființat la 1887 cu scopul de a face cunoscută literatura, arta și cultura ungurească până în cele mai adânci pături a populației din oraș și județ.

Având nevoie de un local responsabil menirii ei, în 1904 concepe planul ridicării unei clădiri în care să se poată aduna și adăposti toate produsele spiritului unguresc. Guvernul din Budapesta i-a venit în ajutor dăruind i la 1909 o însemnată sumă pentru clădirea localului proiectat. Comitetul Societății pentru a-și ajunge scopul face apel la populația orașului și județului să contribuie cu obolul ei la ridicarea „Palatului Cultural”, a cărui edificare a început îndată după adunarea banilor, la 1911, fiind isprăvit la 1913, când s'a și făcut inaugurarea lui solemnă. În această impozantă clădire se află instalată o bibliotecă cuprinzând peste 60.000 volume, sportivă așadar, prin cumpărări și donații. Publicațiile românești au început a sori numai după război, înainte abia află vre-o carte pripășită printre rafturi și vre-un ziar colbăit, ascuns în vre-un colț uitat scuturat rar de vre-o mână curioasă să afle din rândurile ei vești ori fapte trecute.

Între donatori, locul de frunte îl ocupă dna Xenopol, care a dăruit orașului toată biblioteca marelui nostru istoric evaluată la zeci de mii de lei. Galeria de pictură adăpostește peste 250 pânze, cele mai multe opere a pictorilor unguri, printre cari cuceresc zi de zi tot mai mult loc de artă cele românești.

Muzeul palatului cultural are o secție a religiunilor în care se păstrează obiecte găsite cu ocazia săpăturilor arheologice făcute în județ, mai ales la Pecica și Semlac, iar în o sală mai mică se găsește câteva obiecte și jesături formând un modest început de muzeu etnografic. În una din șoselele subsolului vastei clădiri, este adăpostit muzeul pedagogic aranjat întreg de un învățător modest și uitat de multă lume, care și-a închinat toată munca unei vieți pentru pregătirea obiectelor și pieselor necesare unui învățământ primar cât mai intuitiv.

Pentru elevii școlilor primare și secundare, curs inferior vizitarea acestui muzeu e cel mai nimerit privilegiu pentru a-și face o idee despre pământul care-l locuim cu diferite feluri de relief, cu munții și ape, cu sate și orașe, cu băi și fabrici pe cari le poate vedea în mic orânduite cu multă artă în această încăperă.

(Va urma)

ca din partea noastră, există comunitate perfectă de intențiuni, semnând astăzi cu Excelența Voastră pactul de amiciție și colaborare, acest pact care traduce în formă concretă sentimentele noastre reciproce și stabilește valoarea lor reală în situația politică internațională.

Munteniei mai întâi, regatul României apoi, au avut fericirea de a fi susținute, încurajate și sprijinite mai întâi de Piemont, apoi de regatul Italiei. În 1856, când Congresul de la Paris puneau temele prime ale organizației noastre naționale, în 1859 când se săvârșea primul pas spre unitatea noastră națională, în 1866 când se puneau chestiunea recunoașterii prințului chemat să domnească peste noi, în 1878 în sfârșit, când independența noastră a fost întărită prin tratatul de la Berlin, totdeauna și în fiecare etapă, mâna frățească a Italiei a fost întinsă României, spontan și eficient.

Sesiunea Ligii Națiunilor

Cuvântul României — Discursul ministrului Mîlîineu a produs o excelentă impresie

Geneva. — În ședința de ieri a Ligii Națiunilor, ministrul de externe al României, d. Mîlîineu, a pronunțat un remarcabil discurs. Șeful delegației române a declarat între altele:

„Domnule Președinte, Doamnelor și Domnilor, nu fără emoție urc treptele acestei tribune, mai ales după memorabila și impresionanta ședință de Vineria trecută. Venit însă anul acesta printre Domniile Voastre ca reprezentant al României, țin din tot sufletul să afirm încă odată atașamentul devotat al României pentru Liga Națiunilor. Vă rog să credeți că acestea nu sunt cuvinte convenționale și deșarte, ci expresiunea unui sentiment real, profund chibzuit, României, doritoare, avidă de pace, mai presus de toate respectând tratatele și obligațiile ca și drepturile ce decurg din aceste tratate, vede în întărirea Ligei Națiunilor și în strălucirea ei pe toată fața lumii, cel mai sigur mijloc de a se ajunge la împăciuirea generală. Româniea vede în această Uniune sacră a tuturor popoarelor, în această sfîrșită comună a tuturor aspirațiilor, realizarea aspirațiilor ei pentru pace și bună înțelegere între națiunile lumii.

„În ședința de ieri, când România a fost aleasă în Consiliu, am avut o mare plăcere să văd în fața mea, în jurul mesei, reprezentanții tuturor națiunilor lumii, să văd în fața mea, în jurul mesei, reprezentanții tuturor națiunilor lumii, să văd în fața mea, în jurul mesei, reprezentanții tuturor națiunilor lumii.

„Așa fiind, România, în dorința colaborării celei mai strănse și celei mai leale, reînnoiește ilustrei adunări, sentimentale ei de vie admirație și de sinceră prietenie.”

Discursul președintelui delegației române, a produs o excelentă impresie, fiind aplaudat călduros.

România a fost aleasă în Consiliu

Geneva. — În ședința de astăzi Joi, Adunarea a procedat la alegerea membrilor temporari în Consiliul Ligii Națiunilor. Au fost alese Columbia cu 46 voturi, Polonia 45 voturi, Chili 43, Salvador 42, România 41, Belgia 41, Olanda 37, China 29, Cehoslovacia 27.

Au luat parte la vot 49 delegații. D. Stresemann a votat pentru Polonia. Uruguay, în urma divergențelor dintre delegațiile sud-americane, și-a retras candidatura, declarând că rănăne totuși credincios idealului Ligii Națiunilor.

(Discursul d-lui general Averescu a fost transmis incomplet, telegrama cuprinzând partea finală a discursului până în acest moment).

Regele Italiei a invitat pe gen. Averescu

Roma. — M. S. Regele Italiei, Victor Emanuel al III-lea a invitat pe d. gen. Averescu prim-ministrul României la vila Sa San Rossore de lângă Livorno.

Di gen. Averescu va pleca mâine seară la San Rossore și e vorba să se înapoieze apoi la Roma pentru semnarea concordatului.

Locul României pe 3 ani

Geneva. — După anunțarea rezultatului alegerii membrilor nepermanenți, Adunarea a procedat la desemnarea diferitelor țări alese în Consiliu pentru locurile de trei, doi și un an.

Pentru locurile pe trei ani au fost alese Polonia, cu 44 voturi, Chili cu 41 și România cu 30 voturi.

Pentru locurile pe doi ani Columbia și Olanda cu 47 voturi, China cu 34.

Pentru locurile pe un an au fost desemnate fără scrutin Cehoslovacia, Belgia și Salvador.

Cu 36 voturi contra 8, din 44 votanți, Polonia a fost declarată reeligibilă.

Cum a triumfat România

Geneva. — România a răpunit, astăzi la Societatea Națiunilor un succes cu atât mai mare cu cât un fapt neprevăzut s'a produs. Benes și-a pus candidatura în fața României. La primul scrutin România a înfruntat 41 voturi din 49 votanți, iar Cehoslovacia a căzut în balotaj cu 23 voturi. La al doilea scrutin delegații români unindu-și sforțările cu delegatul Cehoslovaciei și alți delegați amici, Cehoslovacia a intrat în consiliu cu 27 voturi. Repartiția mandatelor pe trei, doi și un an devenise astfel cu atât mai grea pentru România cu cât Poloniei și Chilei li-se promisese de mult mandate pe trei ani.

Mulți membri din adunare, cari ar fi fost dispuși să voteze pentru România, au declarat franc delegației române, că din moment ce două State reprezintă Mica Înțelegere, România nu poate obține un mandat de cât pe doi ani, iar Cehoslovacia unul pe un an. În astfel de condițiuni, candidatura României pentru locul de trei ani i s'a opus candidatura Olandei. Lupta a fost grea, dar România a triumfat prin 30 voturi contra 16 date Olandei.

În acest chip, România obține nu numai intrarea în Consiliu cu aproape unanimitatea de voturi, dar obține încă și durata maximă de mandat pe care Adunarea o poate conferi în condițiunile cele mai grele alături de Polonia și de Cehoslovacia. Ziua de astăzi este consacrată strălucită a situațiunii internaționale pe care România, prin munca sa, a știut să și-o câștige. Șeful delegației, ministrul Mîlîineu, a relevat, în intrunirea gazetariilor, aportul pe care l-a adus României activitatea d-lui Titulescu și simpatiile sale personale printre membrii ligii.

Călătoria M. S. Regina Maria în America de Nord și de Sud

După cum am anunțat, M. S. Regina Maria va întreprinde o largă călătorie în continentul american. M. S. Regina, după ce va sta trei zile la Paris, se va imbarca pe un transatlantic, într'un port din nordul Franței. În ziua de 12 Octombrie a. c. Soverana va fi însoțită în această călătorie de dnele de onoare Procopiu și L-hovary. Durata acestei călătorii va fi de aproape trei luni. M. S. Regina va vizita atât America de Nord, cât și America de Sud.

„Astra” la Zălau

Inaugurarea monumentului ridicat în amintirea victoriei dela Guraslău, a lui Mihai Viteazul. — Pelerinajul dela mormântul lui Simeon Bărnăuțiu — Ziua a III-a

Inaugurarea monumentului lui Mihai Viteazul la Guraslău. Parastas la mormântul lui S. Bărnăuțiu din Bocșa-română

Disdimineață poporul s'a adunat cu pașii grăbiți, pentru a merge să se închine memoriei celui care a înfăptuit pentru primădată visul nostru.

Noi am ajuns cu un automobil de-al Prefecturii la fața locului deja la orele 7 1/2, unde nu am găsit afară de dl căpitan Ioan Iorga delegatul Mormintelor eroilor, (care a construit și monumentul lui Mihai Viteazul) de cât v'ro patru persoane.

Fainicul monument de granit este ridicat pe un deal înalt de câteva sute de metri lângă satul Guraslău, (după verificările documentelor găsite și constatările la fața locului a dlor Alex. Lăpedatu, general Traian Moșoiu și general Manolescu), exact pe locul de unde erau comandate armile, și are o înălțime de 1350 metri.

Cum urcăm dealul, deja dela distanță putem citi pe fața monumentului următoarea inscripție: Întru amintirea victoriei reputeate în aceasta localitate la 2 August 1600 de armile împreunate ale lui

Mihai Vodă Viteazul

și Cheorghe Basta împotriva oșterii lui Sigismund Bathory, s'a ridicat acest sfânt monument prin îngrijirea „Asociațiunii” în anul Domnului 1926, ai doispzeciacele ai glorioasei domnii a

M. S. Regelui Ferdinand și ai optulei al înfăpturii Noului Stat român

spre preamărirea virtuților războinice ale Eroului care ucis mîșcarea la Turda de tovarășul său de arme, n'a putut folosi roadele biruinței dobandite aci acum 325 de ani, pentru a doua sa stăpânire a Ardealului.

Nu peste mult sosire noastre la fața locului se aud frumoase cântece răsunând între munții lui Mihai Vodă, comunele Hereclean, Borla, Badon și Câmpia fiind să fie pimele la cinstirea memoriei marelui erou Mihai.

La orele 9 a sosit trenul special dela Zălau, numeroase automobile și trăsuri cu un numeros și select public, între cari și grupul basarabean în frunte cu Arhiepiscopul Gurie.

După o scurtă odihnă, s'a oficiat în fața monumentului de către Arhiepiscopul Gurie și protopopul unit T. Trușășiu, asistați de un numeros cler, un serviciu divin, răspunsurile fiind date de către corul improvizat al basarabenilor și credincioșii uniți.

Di protopop T. Trușășiu a rostit după aceasta o înălțătoare cuvântare, urmând apoi conferința pentru popor a dlui Alex. Lăpedatu, despre acela a cărui monument s'a sfințit ieri și care s'a ridicat peste toți domniștii acestei țări faptele lui rămânând nu numai în amintirea noastră ci și a stărilor.

Au mai vorbit dnii general Traian Moșoiu, general Danilă Prapa comandantul Corpului VI de Armată Cuij, general Manolescu delegatul Ligei Culturale, Emanoil Bucuța dela „Fundajia Principele Carol”, Iacobescu (basarabean), dr. Gh. Preda, care a citit și un mesaj, lăsat de către doi ofițeri aviatori, cari în timpul sərbării făceau virajuri deasupra dealului Guraslău, apoi predă monumentul în îngrijirea dlui Nicodim Cristea, președintele despărțământului Zălau.

Di Nicodim Cristea își exprimă bucuria de a avea fericirea să aibă în grija sa monumentul celui mai mare viteaz român și promite, că în fiecare an, în ziua de 2 August, se va face pelerinaj la acest monument.

Au urmat apoi două declamări după cari a avut loc o masă câmpenească.

În satul lui Simeon Bărnăuțiu Toată lumea s'a îndreptat apoi dela Guraslău la Bocșa-română, satul nașterii lui Simeon Bărnăuțiu. Aici oaspeții au fost salutați de către dl căpitan de jandarmi Simeon Bărnăuțiu, nepotul marelui învâțat, o figură înaltă, măiestroasă, cu ochi sculptori de inteligență în cari lucește cu putere sufletul înaintașului său.

După aceasta clerul unit, în frunte cu dl canonic Grigore Pop, întorși cu fața spre monumentul pe care stau scrise cuvintele

Poporul romanu tinele ninte de binefaceri și nedireptate.

oficiază un parastas, apoi dl Grigore Pop rostește o înțeleaptă cuvântare după care dl prof. univ. Gh. Bogdan Duncă, arată compatrioților lui Simeon Bărnăuțiu cine a fost acela, a cărui amintire se cinstește, astăzi de către toată suflarea românească, amintind cu un elan oratoric puțin obișnuit implirile grele, pe cari le-a suferit poporul românesc în cursul timpului, insistând cu o competență pe cari numai cercetările minuțioase le dau omului de știință, asupra rolului hotărîtor pe care l'a avut Simeon Bărnăuțiu, pentru desrobirea maselor.

Trece în revistă evenimentele

Cauza arestării șefilor comunisti

Adevăruri cari trebuiesc cunoscute

Arad, 18 Sept.

Se știe că în ziua de 11 Sept. o parte din șefii organizației comuniste din localitate au fost arestați, această arestare fiind însă comentată cu patima convenită aci în Aradul tuturor oamenilor a căror patrie este „ori unde”!

Adevărul trebuiesc restabilit, pentru că se știe odată că organele noastre de siguranță nu și fac decât datoria și că această datorie nu se confundă cu eventuale interese de partid, așa cum se slăruie să se creadă.

Blocul muncitoresc și țărănesc din Arad — vorbind pe șleu organizația comunistă — a ținut să participe la recenziile alegerii comunale și pentru o reușită cât mai sigură, această organizație și-a lansat un program de cea mai nuanțată factură comunistă. Împărimarea acestui program a fost făcută în tipografia „Munca Grafică” din București și adus în localitate, în mod absolut clandestin.

Ce vină are atunci Siguranța în seara zilei de 10 Septembrie a călcat Căminul Muncitoresc, tocmai când tovarășii Baga și Voșinar, distribuiau aceste programe turmei lor, pentru a fi împărțite prin oraș? A fost această arestare ilegală? A fost ea o înscenare, așa cum se credea la început? Nici una, nici alta.

Arestarea s'a făcut pe bază legală, comuniștii vroind a împănă orașul cu manifeste-program, cari nu erau cenzurate. Cu cei doi tovarășii au mai fost găsiți: Matias Peter, Barany Ioan, Pavel Genzlinger și tovarășa Rozsay. Organele Siguranței a procedat mai întâi numai la confiscarea programelor, cerând însă numerele celui care le-a zdus dela București și numai după refuzul absolut formal, toți cei mai sus citați au fost declarați arestați și așa numai în ziua de 11 Sept. Cu toată arestarea însă, organele polițien și au descoperit a doua zi de dimineață numeroase programe aruncate prin curți, înșoțite și de altele — tipărite la șifirograf — scrise în tonul cel mai incendiar posibil.

Extragem din acest manifest incendiar două fraze, cari vorbesc destul despre cele ce dorsc acești domni, cari n'au riscat nimic să poasă cere dreptul să conducă frânele acestei țări:

„Prezențați vă la votare uniți într'un singur gând, numai astfel veți putea înfrige stindardul roșu pe cupola Primăriei” sau „Spuneți tuturor că avem intenția de a pune școli și spitale în locul cazarmilor, bănci și paturi în locul tunurilor și vom țipări cărți în locul puștilor și baionetelor”

Despre punctele programului tipărit, vom vorbi mai jos.

Ei bine, cu toată străduința Siguranței de a afla cine a adus aceste manifeste și programe, tovarășii Voșinari și Baga n'au scos nici un cuvânt, până în ziua de 12 Sept. când cel dintâi, revenind asupra declarațiilor prime a spus că ele au fost aduse dela București de doi din turmă și

istorice și politice mai însemnate de cari sunt adănc legate faptele patriotice ale lui S. Bărnăuțiu. În 1848 cu adunarea dela Blaj, unirea Ardealului cu Ungaria comuna careia a luptat din răspuțeri și termină cu explicarea dreptului natural, pe care s'a bazat întreaga ideologie a luptătorului S. Bărnăuțiu.

Di Victor Macavei canonic de Blaj depune un frumos buchet de flori, roșind o frumoasă cuvântare, evocând câteva crâmpene din activitatea națională a „Astei” în legătură cu Simeon Bărnăuțiu.

Apoi dl Al. Aciu mulțumește numele poporului din Să aj pentru deosebita atențiune acordată acestui județ, mulțumind în mod deosebit grupului basarabean pentru vizita făcută.

Arhiepiscopul Gurie își exprimă bucuria de a fi venit în Arad, mulțumind călduros pentru primirea frățească ce li s'a făcut.

A urmat apoi vizitarea școlii și a Casei Naționale, după care poporul adunat s'a împărșit, ducând cu sine amintirea unei înalte și prea frumoase sărbători.

Congresul din anul viitor n'avea loc la Chișinău în Basarabia

anume: Schmit Ioan și Ilie Teodor.

Spicurul din programul celor cinci alegei

Pentru a ști toți acei cari au fost îmbătați de vraja comunistă dându-șe votul listei comuniste le vom servi mai jos câteva puncte din program, cari nu știm de vor conveni, bineînțeles celor cari și au agonosit o avere prin propria lor muncă și mulțumită unei vieți cumpătate.

1) Rădicarea imediată a stărilor de asediu și a cenzurii.

2) Amnestia generală politică și militară — ceiace-i egal cu slobozania pușcărieilor din temnițe și ocne —

3) Înființarea legilor muncitorești și punerea lor în practică sub controlul muncitorilor (!)

4) Incetarea imediată a cheltuielilor pentru înarmări, jandarmie, poliție și siguranță (!)

5) Procurarea armelor pentru locuitorii majori.

6) Cu paza ordinii să fie în sarcinată — pînă la desființarea poliției, armatei și jandarmiei — consiliile comunale, sub paza cărora va sta poporul.

7) Înlocuirea miliiei permanente, cu miliia poporului.

8) Dreptul de a alege și de a fi ales în consiliile comunale și județene a tuturor cetățenilor cari au 18 ani împliniți, fără deosebire de sex, naționalitate, cetățenie, religie și ocupație (!) și fără a ține seama de când locuiește în județ și comună (!)

9) Ajutorarea muncitorimii ocazia grevelor.

10) Minoritățile să poată înainta orice fel de petiție autorităților în limba lor maternă.

Aceste sunt câteva mostre de toate cele înșirate în famosul program, factură moscovită. — Și noi, restul cetățenilor, cari am lăsat carne din carnea noastră și toate câmpurile de bătae, cari astăzi stăm nopți întregi chinuți de gânduri pentru a ne asigura un înțeles de bătrânețe, să surferim în consiliul conducerei orașului nostru oamenii Moscovei? Și vedem stricându-se încet, încet otrava care ne va seca tot ce ne-am agonosit, de dragul unor trântori, culeși de această țară ospitalieră din toate granițele țării cari nu i-au mai putut răbda? Nu mai a rămas în noi nici un fel de conștiință națională pentru a striga Consiliului Comunal invalidarea acestor netrebnice? Văzut ați azi câte magazine au stat cu obloanele lăsate? Nu ne ajunge această pacoste, să ne putem încadra în rândul cetățenilor Aradului și alte lipitori, cari nu vor întârzi a ne cere totul în schimbul unei simple amenințări?

Creдем că a sosit vremea să strigăm respicat că, în granițele acestei țări, numai aceia au drept de a governa, cari știu ce-i o graniță și cari sunt conștienți că această graniță nu poate rămâne stabilă, decât mulțumii unei forțe armate. Să sperăm că acest strigăt nu va întârzi să fie auzit.

14 zile târg ieftin 14. Dio cauza rearanării și transformării pră-șiei, măturile aflate în d-pozit le vând cu 10-25% mai ieftin. I. Eisele, magazin de modă și textile, Str. M. Tăian (Forray-uoca) Nr. 2.

Încercări de maghiarizare la Arad

Câteva dovezi concrete

— In atențiunea autorităților —

DI Aurel Micloși, dir. de școală primară în localitate, în fața acuzărilor ce i s'au adus în no-rul nostru trecut, s'a refugiat la reacția ziarului minoritar „Erdélyi Hirlap”, binecaracterizat pentru opinia publică românească. Simțindu-se bineapărat în redacția minoritară, se complăce în declarații antiromânești de-o jălnică postură. „Erdélyi Hirlap” găsește chiar prilej fericit să ne atace și să răspundă odată pentru totdeauna „acuzărilor debitate de „Cuvântul Ardealului”. Numerele noastre trecute stau față, că n'am avut nimic de turcă cu stimabilul confrate. Chestiunea, însă, pe care s'a pornit această sarcocoleală, e cu mult mai gravă, decât să ne ocupăm de ea la timpul potrivit și cu seriozitatea cerută. Deocamdată lăsam să urmeze un nou articol documentat prin fapte al dii dir. școlar I. Cadariu. Din lipsă de spațiu, am fost nevoiți să dăm din articolul acesta mai lung numai câteva părți (cele omise mai pot fi întrebuintate).

Astăzi, — când din localitățile românești de peste frontiera apus-că (Chitighaz, Giula, Cenad etc.) se aud din ce în ce tot mai sfâșietoare vaerale și suspinele fraților noștri martirizați, cari nu numai că n'au școli românești și cărora nu li-se îngăduie să se închine în legea lor strămoșiască, ci încă sunt schingiuiți și asasinați de jandarmi, cari intră în casele lor și-i împușcă, ca pe niște câini, fără nici un motiv, — România generoasă până la extrem, în loc să plătească vechile și recentele socoteli cu aceeași monedă, nu numai că dă deplină libertate de educație națională tuturor minorităților, ci încă susține cu bani grei atacă școli maghiare, dintre cari unele sunt adevărate focare de irendentism. În schimb statul român nu cere altceva maghiarilor, decât să-și vadă în liniște de educația fiilor lor, plătită cu bani românești; dar să lase în pace pe „oile răătăcite” ale neamului nostru, cari, răslețindu-se din turmă în vremuri grele, astăzi trebuie scuturite și aduse iarăși în „staulul românesc” (art. 8, al legii șc.).

Insă un nărav învățat odată, cu greu se poate părași. Mania de maghiarizare, care li-s'a infiltrat în sânge șovinștilor, în urma exercițiului îndelungat, încă din timpul pătimirii noastre, îi obsedează și astăzi. Cum însă împrejurările istorice s'au schimbat și maghiarizarea pe pământul românesc nu se mai poate face la lumina zilei, maghiarizatorii de profesie recurg la diferite tertipuri, ca să-și poată îndeplini opera în ascuns. Una dintre aceste manevre este și falsificarea naționalității copiilor de școală în lista de recensământ și apoi înscrierea lor la școalele ungurești. În același timp însă se grăbesc să ne acuză pe noi că vrem să-i romanizăm, ca să nu cutezăm noi cumva să le zicem: *Destul cu maghiarizare!*

Și acum să arătăm câteva fapte concrete, cari dovedesc că nu noi vrem să romanizăm, ci ei vreau să maghiarizeze. Iată-le:

În an. șc. 1923—24 eleva Margareta Sărdinean, fiica orfană a def. Nic. Sărdinean de naționalitate română, de religie gr. ort., cu domiciliul în Bulev. Regele Ferdinand I. No. 31, a umblat la școala maghiară din 29 Decembrie. Tot astfel Elisabeta fiica lui Gh. Dubay din Bulev. Reg. Ferdinand No. 63—65.

În același an șc. elevele române: Elena fiica lui Teodor Gai din str. Virginia Hotăran No. 35 și Ela, fiica lui Ioan Golomate, aceeași str. No. 28—30, au umblat la școala maghiară din str. Virginia Hotăran.

În recensământul din a. 1925 elevele Maria și Ecaterina Iliș, fiecele orfane ale defunctului Dimitrie Iliș, de naț. română, religie gr. ort., domiciliul str. Dr. Rațiu No. 49 au fost trecute ca „maghiare”.

În recensământul a. 1926 fetele: Rozalia, Ana și Ecaterina Mierla, orfanele decedatului Gheorghe Mierla din str. Sava Raicu No. 40, de naț. română, de religie gr. ort., au fost trecute ca „maghiare”. Totastfel ceilalți copii, amintiți în articolul nostru anterior.

Elevii: Francisc Bulzan str. Oiuș No. 50 și Gheorghe Barna str. Sava Raicu No. 39—41, despre cari nu poate fi nici cea mai mică îndoiială că n'ar fi români, ani de-a rândul au umblat la școala maghiară nr. 14 (Micloși).

În a. școlar curent eleva Paraschiva Heretic din str. Dr. Rațiu nr. 5—7, orfana răp. Ștefan Heretic, slovac originar din Moorea; eleva Esura fiica lui Mihai Podiebrad din str. Căpitan Ignat 6, ceh veritabil; eleva Rozalia Lucaci, orfana lui Alexandru Lucaci din str. Dr. Rațiu 24, de naționalitate română, toate au fost înscrise ilegal la Școala No. 12, condusă de directorul Fülöp.

Acestea sunt numai câteva cazuri luate la întâmplare din mulțimea celorlalte. Nici spațiul nu ne-ar îngădui, și credem că nici nu e nevoie să mai înșirăm și alte cazuri. Dovada intențiunilor de maghiarizare este deplină.

Cei ce cutează să ne împrouaște cu noroiu, pentru că ne facem datoria, să poftescă acum și să desmințască — dacă pot — măcar un singur caz din cele citate! Și apoi să mai poftască să dovediască că eu am înscris cu forța măcar un singur elev maghiar la școala de sub conducerea mea, așa cum scrie „Erdélyi Hirlap” în titlul articolului său! Și întrucât nu vor putea face această dovadă, și nu vor putea-o face nici când, căci spusele lor sunt neadevăruri, menite să mistifice lumea, — îi declar de calomnatori!

Despre draguțul de Miklósi Aurél de astădată n'am prea avea multe de spus, întrucât singur el s'a angajat să ne ușureze munca. Răspunsul lui din „Erdélyi Hirlap” este atât de elovent în privința sentimentelor sale „românești”! De altfel însăși faptul, că a alergat cu limba scoasă la „Erdélyi Hirlap” ca să l'apere, este unul dintre cele mai prețioase argumente. Ei, ce să facă omul? S'a dus unde-l trage inima: la frații săi de sentimente (cei botezați „cu cinoi pițule” și cu aghiazmă dela Budapesta). Nu ne mirăm de loc. *Noti de mult știam că Miklósi este „al lor”.*

Chestia se complică însă, când Miklósi cutează să afirme că întreg articolul nostru anterior este o scornitură.

Apoi nu-i chiar așa, stimabile! Ai uitat, se vede, că mai iarna trecută lăsași școala și te plimbași vre-o câteva

săptămâni pe la București, solicitând pela diferite uși cheltuieli de propagandă politică. Ori nu-i așa? Sau acum chiar de curând, când aveai datoria și ordinul din partea autorității școlare să faci recensământul copiilor de școală, șterseși putina, tot în același scop de căpătuală; iar lucrul rămas nefacut trebu-i să-l fac eu, ca să pot încheia recensământul. Așa-i, că această procedură nu se poate numi altfel decât „neglijarea datoriei”?

Iar chestia cu Tisza o știe toată lumea. Oare nu Miklósi Aurél a fost acela, care a dus plocon la picioarele lui Tisza Pista la gara din Arad o seamă de țărani români din Arad, mistificați prin făgădueli de pășune și pământuri, ce nu li-s'au dat? Oare nu Miklósi Aurél a părăsit școala română și a primit, ca răsplată pentru scanda-loasa sa atitudine antiromânească, postul de învățator la școala maghiară, unde s'a simțit foarte bine până în ziua de astăzi? Oare nu la școala maghiară condusă de Miklósi Aurél au fost maghiarizați elevii români Bulzan și Barna? Oare nu Miklósi Aurél a primit, dar-n'a executat, No. 469/1926 al revizoratului școlar, de a transpune pe acei elevi români la școala românească? etc. etc? . . .

Aceste nu-s scornituri, ci sunt fapte adevărate, pe cari le cunoaște lumea și cari nu se pot tagădui. Și lumea mai știe și alte lucruri.

Este caracteristic și următorul pasaj din răspunsul lui Miklósi: „Ca român (?) și ca politician (Mai domol, nenisorule! Poate vei fi vrând să spuni „linge blide”?) declar că nici curajul, nici fizicul nu m'au părăsit și ofensă-torul Cadariu va trebui să dea socoteala de aceasta, cu atât mai vartos, cu cât eu sunt ofițer în rezervă al armatei române”.

Firește, vom da socoteală: eu cu condeiul, ei cu... *coarnele* și cu rangul de „*tist cătănesc*” câștigat în armata lui Tisza Pista; — fiecare cu ce are.

De încheiere observăm, că temeritatea defaimărilor și atacurilor sistematice îndreptate când în contra persoanelor, când la adresa instituțiilor și autorităților românești, se poate explica numai prin lășitatea noastră și prin faptul că între noi mai sunt și astăzi multe coade de topor. Trist, dar adevărat.

I. Cadariu.

Shakespeare și Sovietele.
Cu prilejul serbărilor shakespeareane la Stratford au sosit mesagii și reprezentanți din șasezeci de state. Atenția generală a fost atrasă de o coroană trimisă de Republica Sovietelor „poetului și genului celui mai mare al omenirii”.

Extreme

Rusia sovietică, trecută peste frenezile primilor ani de revoluție comunistă, își întoarce ochii tulburi spre Occidentul atât de urit și atât de hulit o vreme. Academia rusă de arte frumoase a publicat un concurs pentru cea mai bună traducerea a „*Artei poetice de Boileau*”.

În același timp Liga panrusă a literaturii roșii înființează la Moscova un muzeu care va purta numele de *Sergiu Iessenin*. Boileau și Iessenin! . . . Dacă nu s'ar putea împăca în altă parte a lumii, ei par a se împăca în Rusia sovietică.

Cum trăiesc patruzecidemiile de moți

Vidrele de jos și de mijloc formează o singură comună cu 570 case (2850 suflete) și 6800 j. pământ (1500 arabii, 148 grădina, 2014 fâneață, 900 pășune și 1926 pădure. Primăria comunală certifică oficios că 470 case sunt nevoite a apuca într'altă parte pentru a și câștiga mijloacele de trai și comuna pretinde regularea pășunatului și predarea teritoriilor declarate expropriate din jud. Cojocna (muntele Blăjoaia). Sunt trei biserici cu 3 preoți și 2 școli cu 3 învăț și 260 elevi (din 350 câți sunt obligați). Se citește: Lumina satelor, Liberarea și Foia Poporului. Necesitățile sunt asemănătoare cu ale Ponorului și Vidrei de sus (astăzi comuna „Avram Iancu”).

Comuna Avram Iancu are 760 case cu 3680 suflete și o întindere de 16.487 j. (1030 arabii, 114 g. adina, 3135 fâneață, 2088 pășune, 10.000 pădure și 120 ne-productiv). Primăria ini comunică oficial prin pretură, că 700 case se văd silite să piere în lume pentru pâine. În sat sunt 6 prăvălii și 6 cărciume. La țâguri duce vite și ciubere și cumpără alimente și îmbrăcăminte. Este o biserică cu un preot și două școli cu patru învățatori. Sunt obligați 840 elevi și cercetează școala 197 elevi! S: citește Foia Poporului și Lumina satelor, Asociațiunea a înființat Muzeul Avram Iancu împreună casa în care s'a născut eroul; foarte prețioase sunt documentele revoluției: schimbul de scrisori între Iancu și căpeteniile armatei sale revoluționare, chitanțe de plată, bancnote și arme, apoi o serie interesantă de fotografii; partea etnografică trebuie completată, apoi aranjamentul casei lui Iancu este insuficient. Pînă revindicările urgente, comuna cere ajutoare pentru repararea drumului „deoarece locuitorii purtând ciubere cu căruța fără comunicație sunt pieritori de foame, neavând alte venituri.”

Casele de lângă rău sunt înalte, au pivniță în care păstrează alimentele, apoi fărnaț cu puin (terasă); cele noue constau din 2—3 camere în locul caminilor astăzi se însulează sobe de tuciu. Acoperișul este din șindilă de fag.

Holoangării.

Am arătat că locuitorii de lângă apă (Arieșul mic) au un spirit înepinzător și au ajuns la o bunăstare materială bunăsoară grație mai ales împrejurării, că ei se oferă să valorifice vasele de lemn ale locuitorilor de pe dealuri. Ei cumpără pe preț redus vasele gata dela vidrenii muntelui și chiar dela lăpușeni (astăzi comuna Arieșeni) și le transportă pe la toate țâgurile, încercând pe carele lor încăpătoare poveri grele: drumul lor durează luni de-a rândul către Galați, Constanța, Lugoj, chiar și 12 săptămâni! Cea mai bună desfacere o au astăzi în părțile Craiovei unde obțin prețuri înalte.

Ei fac multe petiții către autorități și se permită cailor a paște iarba drumurilor de țară: în șesul Aradului le-a și succed să li-se libereze un km. de iarbă tot la 10 km. de margine de șosea.

Marea pacoste a lor sunt drumurile impracticabile.

Dar cea mai mare parte a vidrenilor sunt așanumitii holoangării cari pleacă cu unele de lucru în spate și cutreeră meleagurile în stirea Domnului. Ei sunt veritabili proletați forestieri și agrari va-abonții incorrigibili.

Pănițele lor sunt nesfârșite: lipsă de adăpost, de lucru, informare și tragere pe sfoară. Adevărat sunt angajați la lucru de către arendași fără inimă și când este la plată abia scapă teferi; nici vorbă să li-se achite prețul muncii.

Holoangării sunt pribegi din obișnuință, răitătorii de fiecare an; de îndată ce termină cu costul: ei pătrund chiar în Serbia pe la Sân-Mihai. Ei sunt în primul rând dogari, dreg vase de lemn, în schimbul alimentelor mai bucuos decât al plății în bani gata. Dar alimente nu transportă decât atât cât pot încărca în spate. Ei se întorc acasă cu bani. Insă acasă îi așteaptă alte dificultăți: piața în munți este mai scumpă cu 10—30 la sută față de Câmpeni! Nu este de mirare că mulți ponoremi și vidreni cari au care și cai buni se ocupă cu pur comerț de cereale, căci este foarte rentabil, grație diferenței de preț.

Pentru ușurarea traiului holoangării se impun două probleme: a ocaziunii de muncă aici acasă și a transportului ieftin de cereale. Comunicările oficiale se fac Luna, când este zi de țâg.

Comunicația poștală aici este sub orice critică, foile se primesc neregulat și cu mari întâzieri.

Pacostea

Pacostea cea mare, piedeca primară pentru orice gospodărie în munți este mizeria drumurilor. Oamenii ridică grave acuze și nu înțeleg a le rețacea, căci numai printr'o fermă politică economică putem stinge marea agitație din munți. Țăranii spun deschis: era mai bună administrația ungurească; atunci se încasa taxa pentru pe-recher de boi, dar se făcea și drumul. Cu pilejul serbărilor centenare ale lui Avram Iancu s'au asvârțit pe drumuri multe mii de care de nisip ce a fost bătătorit de tăvăluguri, însă de îndată ce au venit ploile mari nisipul s'a transformat în noroi, iar drumul a devenit mai rău decât înainte: toată populația blestemă această ruinare a șoselei.

Cei cari au priceperea îngrijirii drumurilor știu foarte bine, că nu cu nisip se întăresc, ci cu piatră. Inșiile serbărilor centenare au suferit o știrbire regretabilă prin farsa jucată de autoritatea drumurilor. Țăranii au văzut farsa și s'au rugat lui Dumnezeu să dea o ploaie mare înainte de a veni M. S. Regele, pentruca să se convingă de răul ce se comite prin cărușia pripită a nisipul.

Astăzi șoselele munților sunt de nerecunoscut, sunt dese bătoacele în cari intră carele până în butuci, pe ici-colo Crișul se amestecă cu drumul iar transporturile către Câmpeni se fac cu jumătate povară decât înainte, ceea ce pricinuieste daune foarte simțitoare.

Față de neputința administrației de stat de a diriguia lucrări solide de îndreptare a drumurilor, inșiși vidrenii își permit a propune soluții. De pildă Gheorghe Puiuțel din comuna Avram Iancu face oferta următoare: să li se îngăduie locuitorilor văii Arieșului mic, ca timp de cinci ani să încaseze ei taxele pentru drum, iar ei se obligă față de Stat, că vor reface complet vechea șosea de sub unguri; vor cumpăra un autocamion și vor căra cu el piatra necesară. Anume dau numele lui Puiuțel pentru a se vedea cât de gravă este această problemă, iar dacă Statul este hăruțit de politicieni fără simț economic și administrație incapabilă să rezolve nevoile urgente — să se lase inițiative particulare dreptul de a restaura drumul; cel puțin atâta să facă această administrație de Stat desorientată și covârșită de mărunte patimi și răutăți personale... se recurge la gălăgie pentru a se produce diversiuni și a se abate atenția dela datoriile gospodărești.

Și ca pe Crișul mic, la fel este situația pe Crișul mare unde șoseaua este pur și simplu stearsă pe ici-colo, de pildă între Albac și Scărișoara.

Cel puțin să lăsam omenilor dreptul să se ajute singuri și să-și administreze ei înșiși drumurile.

Amintirea lui Avram Iancu

Bătrânii și-aduc bine aminte de eroul munților, care în zilele de întinerie ale munișii sale făcea plimbări inofensive în toate satele răscolite în 1848. Ei l'au văzut foarte îngândurat. Un bătrân din Neagra îl invitase la masă, iar Iancu mânca numai carne friptă pe jar. Altul îi spunea că de îndată ce vedea vre-un surtucar își acoperea fața cu pălăria până ce aceia dispărea, se prefăcea nebun, ci el era cu mintea trează doar foarte nerficit pentru necerzurile oamenilor. În Scărișoara Iancu prindea pești numiți burțiș, cărora le rețea capul și-i mânca cu plăcere. Cu cine sta de vorbă, îi proorocea vremuri; mai grele, când oamenii se vor învăjămăși și mai mult și nu se va înțelege tatăl cu fiul său. Toți își vorbesc de adâncă lui melancolie.

Ci neliniștea nu s'a stins nici dincolo de mormânt. El nu ne cere statui, serbări și onoruri, pânăce nu se potolească nemulțumirile moșilor. Cea mai frumoasă cinstire a lui nu poate fi decât în îndreptarea sorții acelor, pentru desrobirea cărora a ridicat sabia. Iar desrobirea nu le-a venit, căci aceleași, cer împăienjenit le împrejmueie viața, aceeași necurmată îndepărtare dela căminul lor îi chinăie pentru bucata neagră de pâine.

Cei mai români dintre români continuă a fi cei mai internaționali și mai necăjiți dintre români, căci ei nu cunosc binefacerile odihnei ci colindă pe toate cărările blestemate ale mizeriei trecând

și azi frontiere de țară pentru a-și potoli foamea.

Abia dupăce se vor înfătura mizeriile actuale și se va prileji o viață tichnică moșilor, va admite Iancu, de dincolo de mormânt, sărbătorirea sa în toate chipurile.

(Sfârșit) Ion Clopoțel.

Mișcarea culturală „Insemnări literare”.

În frumoasa pagină culturală de Duminecă, ziarul „Universul” publică frumoase și calde rânduri despre volumul *Insemnări Literare de N. I. Herescu* și despre activitatea Bibliotecii „Semănătorul” din Arad care a publicat cartea tânărului scriitor oltean:

„Biblioteca, ce poartă numele revistei ce-a făcut epocă acum două decenii devine tot mai simpatcă prin misiunea, ce și-a dat de a populariza în condiții laudabile, scrisul generației noastre. Ea și-a luat o sarcină, pe care alte edituri n'au acceptat-o. A recomanda, prin lucrările lor, pe tinerii de azi, ori genurile noi ale unor scriitori consacrați, într-o vreme când piața cărți suferă așa de mult pe urma „comercializării”, este — oricum — operă de înțelegere sufletească, este fapt de cultură desinteresată. A da puțința tinerilor împrăștiate pe toate plaiurile publicității să se găsească laolaltă, în mănunchiurile alese, este a ajuta cunoașterea posibilităților noastre de mână, valorificarea și selecțiunea lor mai din timp. Cu cât o bibliotecă-edură va putea strânge mai cu rost ceea ce pulsează în preocupările spirituale ale unei generații, cu atât va depăși atmosfera mercantilizată a vremii.

D. N. I. Herescu, fără să fie un scriitor al monopolizării „Generații noi”, este un vânos scriitor de elită, al celei mai proaspete generații. D-sa este, înainte de toate, cel mai bun traducător, în versuri, al lui Horațiu. Cu o cultură clasică adâncă, acest făr-năr ne-a dat câteva reviste cunoscute, un bun mănunchiu de poezii în care vigoarea olteană se vede egalată decât de cea sensibilă discretă, ce știe să tragă multe și puternice zăvoare.

Biblioteca „Semănătorul” a publicat „insemnările literare”. Din ele se desprinde temperamentul omului, care nu cunoaște dulceagăria și confreria în aprecierile ce face asupra producției literare ce analizează. Spirit viu, d-sa știe să sesizeze problemele, ce și pune și să ne fure în logica sa. Vederile sale — în concreto — asupra oamenilor de teatru și de panoramă, asupra navelistului și povestitorului, asupra rostului traducerilor din vremea noastră și atmosferii literare, sunt de o justieț pe care n'o întrece decât energia cu care sunt spuse și frumusețea verbului.

Iată un tânăr care nu aghesmuiește ca să placă și, mai ales, nu cruță ca să impune un drum printre jaloanele celui mai sănătos tradiționalism. Se înțelege că el nu s'a gădit să dă sentințe, ci numai o cinstită îndrumare în producția anilor din urmă. Biblioteca „Semănătorului” a făcut bine împărășind cititorilor ei vederile răscolite ale unui tânăr care n'a voit să-și falsifice sufletul, spunând oamenilor și lucrurilor pe numele lor”.

Succesele lui Grozăvescu.

Tenorul Grozăvescu a cântat săptămâna trecută la Opera din Viena „*Fata din far West*” de Puccini, având ca parteneră pe celebra cântăreață Maria Ierita.

Marele nostru tenor a reputat un succes uriaș.

Scrisorile lui Michelangelo.

În editura Rieder din Paris vor ieși în curând în traducere franceză scrisorile celebrului sculptor și pictor italian Michelangelo Buonarroti.

Centenarul lui Goya

În luna Octombrie a anului de față Spania va sărbători centenarul celebrului ei pictor Goya. Rămășițele pământești ale lui Goya cari odihnesc la Bordeaux, în Franța, vor fi transportate în patrie. Cu prilejul serbărilor acestui centenar va avea loc la Saragozza o specială... luptă cu taurii la care participanții vor îmbrăca costume cari erau la modă pe timpul lui Goya.

Viața și isprăvile lui Col-lumb — în film

Casa de filme „Metro-Goldwyn” pregătește un film care va înfățișa viața și faptele lui Cristofor Columb.

MICA PUBLICITATE

De vânzare din cauza plecării dormitor, sufragerie, bibliotecă, anticameră covoare trofeure de vânat și diferite lucruri. Inginer Veyda, Str. R. Veliciu 2 colț cu Str. Calvin Arad. 198

Szántó și Komlós

Prețurile de iarnă

Costum p. bărbați dela... 1750 L în sus
Costum p. băieți de a... 1250 L în sus
Costum p. băieți cu pant.
scurți dela... 1050 L în sus
Balton p. bărb. negru dela... 2200 L în sus
Balton p. bărb. ou blană... 2600 L în sus
Balton p. bărb. ulst. și
raglan dela... 1850 L în sus
Balton p. băieți ulst. și
raglan dela... 1350 L în sus
Balton p. băieți dela... 850 L în sus
Baltoane de piele dela... 4200 L în sus
Impermiabile (gumă) dela... 950 L în sus
Impermiabile p. dame dela... 1150 L în sus
Mare asortiment de stoffe din lână din străinătate. Uniforme pentru școlari după măsură. Arad, Piața Avram Iancu în palatul Teatrului. 207

Primăria comunei Sănmartin

Nr. 71/1926.

Publicațiune

Neavând rezultat licitațiunea fixată pentru ziua de 15 Martie a. c. primăria comunei Sănmartin (jud. Arad) plasa Sfânta-Ană aduce la cunoștința publică, că dreptul de vânat asupra terenului comunal pe timp de 5 ani și anume dela 1 Ianuarie 1926 până la 31 Decembrie 1926 se va da în arândă prin licitația publică orală care se va ține la primăria comunei Sănmartin în ziua de 28 Septembrie 1926 orele 10 a. m.

Licitația se va ține în conformitate cu Art. 72-73 din legea contabilității publice și legea pentru protecție vânătorului.

Condițiunile de licitație se pot vedea în timpul orelor oficiale la biroul notariatului comunei Sănmartin.

Sănmartin la 4 Septembrie 1926. 206

Notar: Primar: Marinkovits m. p. Posmayer m. p.

DIRECȚIUNEA UZINELOR de GAZ a orașului Arad.

Se află în situația plăcută, ca să servească On. public cu gaz de calorice înaltă, cu a cărui ajutor putem ca în timpul de pace ieftin a lumina, încălzi, pregăti mâncări, a călca rufe și a ne scălda. Instalațiile necesare și montările le executăm pe rate și pe prețuri de regie.

Uzinele Comunale Secția gaz aerian: Arad, Str. Muciu Scevola 9, 11, 13. — Telefon: 27, 25, 16.

Biroul uzinelor din str. Eminescu No. 4, stă la dispoziția On. public în ce privește comenzi etc.

Atelierul de broderii, țesături și cusături naționale al dnei Cristina Săbău

Strada Gojdu Nr. 17, ARAD

Confectionează: cuverturi de pat, perdele, fețe de masă, lingerie etc. Specialități de batiste. Bogat asortiment de modele artistice pentru brodat. Imprimațiuni de modele pe pânză.

Tip: Réthy Succesor Arad

Publicațiune

Se aduce la cunoștința publică, că dreptul de perceperea taxelor la trecerea podului de peste Crișul-Negru din Talpoș în ziua de 11 Oct. 1926 oarele 1 a. m. se va da în arândă prin licitațiune publică cu oferte închise în conformitate cu art. 72 și următorii, din legea asupra contb. publice.

Caietul de sarcini se poate vedea în biroul Serviciului Financiar și Economic în zilele oficiale între orele 11-13 din zi. Amatorii vor depune deodată cu înaintarea ofertei și o garanție de 1000 Lei ce se va întregi la încheierea contractului la a 7-a parte din suma oferită, pentru a servi drept arândă pe 2 luni.

Prefect: Șeful serviciului: (ss) Dr. Lazar. (ss) Stanca. 192

Ministerul de justiție Comisiunea de naturalizare.

Conform art. 22 din legea privitoare la dobândirea și pierderea naționalității române, se publică următoarea cerere de naturalizare, spre știință acelor, cari ar voi să facă vre-o întâmpinare potrivit art. 23 din lege.

Domnule Președinte,

Subsemnata văd. I. Bleuer Hermann născ. Ulmer Carolina, domiciliată actualmente în Arad, str. Colonel Paulian nr. 1, cu onoare vă rog, prin avocatul meu legitimat în procura de sub A, să binevoiți a-mi acorda cetățenia română prin naturalizare, având în vedere că toate interesele le am în România, unde stau la fiica mea și ginerele meu și pentru care motiv voiesc a mă stabili definitiv în această țară. Din actele de sub B) se constată că întrunesc condițiunile prevăzute în art. 7 din lege. Primiți, Vă rog Domnule Președinte, expresia supusei mele stime. Arad la 14 August 1926. — Văd. lui Bleuer Hermann născ. Ulmer Carolina ss., contrasemnat dr. Cojoiu avocat.

50% reducere la BĂILE LIPOVA

Direcțiunea băilor Lipova a decis, ca se acorde pe lunile Septembrie-Octombrie tuturor vizitatorilor 50 procente la camere.

Citit și răspândit Cuvântul Ardealului

Nr. gest. 151/1926.

Publicațiune de licitație

La recercarea dlui dr. Hemen Ioan avocat în Aradului nou ca reprezentantului lui Bermel Iosif domiciliat în Schöndorf se va vinde pe cheltuielile, riscul și pericoul lui Bundy Francisc comerciant domiciliat în Jimbolea la licitație publică, care se va ține pe lângă intervenția subsemnatului notar public în comuna Schöndorf la fața locului la (21) douăzeci și una Septembrie (1926) unamienouă-sutedouăzecișisă după amiază la ora (3) trei (52) cincizecișidouă legături nuiete albe de salcie pe lângă următoarele condițiuni:

- a) prețul de exclamare este (26) douăzeci Lei pe chilo-gram,
- b) toți cari doresc a participa la licitație, sunt obligați a depune înaintea începerii licitațiunei la mâna subsemnatului notar public un vadiu de (250) douăsutecincizeci Lei,
- c) cumpărătorul este obligat a solvi imediat suma integrală a prețului de cumpărare și a transporta imediat marța;
- d) percentualitatea, cheltuielile ivite și cifra pe afaceri are să-le solvească cumpărătorul imediat.

Aradul-nou la 15 Septembrie 1926.

204 Notar public: Iosif Kripp Substitutul notarului public dr. Victor Chirșa notar public în Aradului nou instituit prin Deciziunea Camerei Notarilor Publici din Timișoara cu Nr. 371/1924 c. n. p.

Devizele și valuta

Rador, 17 Sept. 1926.

RUSSA:

Zarich	Deschideres	Inchideres
Berlin	123.50	128.20
Amsterdam	207.50	207.45
New-York	517.50	517.50
Londra	2512.—	2512.—
Paris	1460.—	1455.—
Milano	1870.—	1872.50
Praga	1532.50	1532.50
Budapesta	7250.—	7250.—
Belgrad	915.—	915.—
București	266.—	207.—
Varșovia	58.—	58.—
Viena	73.—	73.—

Cursul devizelor București: pe ziua de 17 Sept. 1926.

Paris	540.—
Berlin	46.—
Londra	928.—
New-York	191.—
Italia	705.—
Elveția	37.10
Viena	27.20
Praga	568.—
Budapesta	27.10

Valute:

Napoleon	810.—	—
Mărci	46.—	—
Leva	140.—	—
Lire otomane	102.—	—
Sterline	920.—	—
Francezi	550.—	—
Fr. elvețieni	37.—	—
Lire italiene	710.—	—
Drachme	220	—
Dinari	3.45	—
Dolari	192.—	—
Marca polon	21.—	—
Cor. austr.	—	—
„ ungară	—	—
„ c.-slov.	—	—

Ședința consiliului de administrație al Camerei de Comerț din Arad

Sâmbătă la 11 Septembrie a. c. și-a ținut Camera de Comerț și industrie din Arad ședința lunară a consiliului de administrație. Numărul mare al membrilor, cari au luat parte la această ședință, a dat dovadă de interesul ce îl au frumășii industriei și comerțului în orașul nostru, pentru chestiunile actuale de politică economică.

Dintre multiplele chestii ce figurau la ordinea de zi, ținem să scoatem în relief numai acele, cari după părerea noastră prezintă o importanță deosebită, fiindcă spațiul limitat nu ne permite să publicăm întregul, vast și interesant program.

Cu vie satisfacție s'a luat la cunoștință, că Ministerul Financiar a aprobat, în principiu, înființarea de întreprinderi și în orașul Arad.

Din ancheta inițiată de către Uniunea Camerelor, asupra problemelor actuale ale vieții economice și cari au fost elaborate de Camera de Comerț, s'au putut cunoaște neajunsurile, de cari suferă azi economia noastră națională. S'a arătat că toate relele de cari suferă azi viața economică izvoresc din lipsa de stabilitate, nesiguranța economică, și că numai venirea la stabilitate va putea remedia aceste neajunsuri. S'a dat urgență dorinței, ca înainte ce se ia vre-o măsură, să se consulte întotdeauna organele profesionale, și asociațiunile economice; o dorință, care a fost de nenumărate ori subliniată și de care nu s'a ținut cont nici în trecut.

În ceea ce privește importul s'a spus, că vexațiile pe cari le prezintă regimul actual trebuiesc atenuate. Înființarea economică a țării și echilibrarea balanței comerciale se poate ajunge numai prin intensificarea producției, și a exportului iar nu prin măsuri prohibitive la import. Marța prohibită de obicei se introduce prin contrabandă fără să mai fie urmărită de organele fiscale. Exportul să fie lăsat liber pe lângă taxe vamale, iar sistemul autorizațiilor, desființat cu desăvârșire. Nomenclatura vamală are nevoie de o revizuire generală și radicală urmând ca să fie și complicată. Taxele de export să fie scăzute succesiv până la ștergere completă.

Prin taxe prohibitive să fie protejat numai industriile tinere, cari întrunesc condițiile naturale al unei dezvoltări și prosperări sigure. S'a mai vorbit de alte măsuri în vederea ocrotirii și încurajarea industriei naționale, a valutei.

concuranța necinstită, convenții comerciale cu statele vecine și toate propunerile ce s'au făcut și cari au dat dovadă de un studiu temeinic au fost acceptate fără nici o modificare.

Noul tarif de transporturi pe CFR a dat loc la vii discuții. S'a arătat, că toată lumea este agitată fiindcă acest tarif este exagerat și disproporționat și lovește chiar în existență unele ramuri de industrie. În special industria morăritului și comerțul lemnului are de suferit pe urma acestui tarif. Tariful pentru transportul făinei este cu 37-38% mai scump decât acela al grâului, prin urmare se va cumpăra numai grâu, iar morile mari instalate în centrele industriale, cu mașini moderne vor fi nevoite să-și reducă, sau chiar să-și înceteze activitatea; mai cu seamă atunci dacă nici avantajile de 45% reducere la transporturi de cari au beneficiat în trecut, nu li se va asigura prin noul tarif și pe viitor.

Cu privire la comerțul cu lemne, consiliul a aprobat să se intervină pe lângă cei în drept, ca să se suspende punerea în aplicare a noului tarif CFR, dând astfel posibilitate industriașilor periclități să-și facă propuneri documentate. Din cauza spațiului limitat, ne mărginim să arătăm numai că un vagon lemn rotund, expediat dela vreo gară din Ardeal, la Arad, a costat în trecut lei 2346 — iar după noul tarif, costă lei 7600 — deci aproape întregul. Au fost obiecționate și taxele ce se percep după cântărire fiind găsite ca prea exagerate. S'a scos în evidență toate neajunsurile pricinuite prin noul tarif, arătând că orășele vor fi pe viitor greu de aprovizionat.

După ce s'a aprobat unele credite, se trece la dezbaterile asupra cererii cazangiiilor, să li se probeze vânzarea stocului de cazane, gata și cari este în curs de fabricare, din aramă și alamă.

Se fixează apoi tariful taxelor pentru certificate, ce se vor percepe în anul viitor.

Punctul ultim din ordinea de zi, care deasemenaa nu are mai puțin interes decât celelalte, a fost chestiunea „Expoziției Volante” organizată de către Uniunea Camerelor. Este de mirat, că într'un centru industrial cum este Aradul, nu s'a găsit nimenea care să participe la acest târg, cu toate că avantajele ce le prezintă sunt incontestabile iar taxele de participare minimale. S'a făcut din nou apel la toți producătorii să participe la acest târg. Cu această expunere ședința consiliului a luat sfârșit. — Rep —

Expoziția de pictură Albert Paál

Numele expozantului este de cunoscut localnicilor și în ultimul timp, Albert Paál mai fost văzut pe strădele orașului nostru, am aflat, că de stat aproape un an la Paris, a studiat, croindu-și totodată recția definitivă și anume pe giul așa cum l'a înțeles de-a dat această Paál expune tablouri, printre cari majore sunt opere de adevărată artă, tistul a înțeles vremurile și salt ușor l'a aruncat pe drum, adevărate, că și e vor avea aici incolo multe răspândii, tablouri lui Paál expuse în ziua 16 Sept. nu ne arată că de viaa prea mult spre stânga. În această direcție n'a luat de combinația culorilor — stucul colorului care dominează în tura contemporană. Nu neglijează însă desenul și în unele pânze întinzere și accentele mane clasice — (Fagi No. 23). Că în opera sa cea mai desăvârșită (Adâncul pădurei No. 1) mane clasică prinde cu ghiara artistica pe artist și-i arată adesea ratul drum. Toate cele 46 pânze cuprind în ele nu numai un peisagu, dar fiecare din ele este un minunat studiu de culori în majoritate, atingând tot poate fi mai perfect în finețea antării, calității pe care le înțelegim mai accentuat în următoarele lucrări: „Peisaj cu burueni” „Inceput de primăvară” nr. „O după amiază de Martie” „Malul râului Loire” 26, „Inceput de ploaie nr. 37, „Peisagiul ros” nr. 38 etc. Inceputul expoziiții din acest an a fost adevărat eveniment artistic și orice fapt îmbucurător nu-l pe team trece cu vederea. Re

Propagandă celeră

Di ing. Octavian Pop, urmând a se înnoia zilele acestea cu concediu, suntem informați că începe o întinsă propagandă culturală, în rândurile funcționarilor de sub ordine.

Dela Academia de Agricultură din Cluj

La Academia de Agricultură din Cluj examenele de fine a an vor avea loc între 15-18 Octombrie, Căminurile se deschid la 13 Oct. iar plata burselor începe dela 15 Oct. Examenul de absolvire începe în dimineața zilei de 10 Oct. Inscriserile în anul I se face până la 22 Oct. iar examenul pentru ocuparea burselor începe la 20 Oct. Cursurile noului an școlar deschide în dimineața zilei de 25 Octombrie.

Camera de Comerț Industrie din Arad,

ne comunică, că Oficiul Vamelor din localitate va ține în ziua de 30 Septembrie a. c. ora 9-30 licitație publică pentru vânzarea de diverse articole de textili. Tabloul în care se specifică mărfurile se găsește la Camera de Comerț și poate fi văzut oricând în orele de oficiu (9-13)

Serată dansantă

Corul de Cântări „Roata Ardeală” CFR Sâmbăta seara la ora 8 va aranja în Chioscul din Parcul Eminescu serată dansantă de „Culesul viilor”. Distracție splendidă, dans până dimineața.

Serbar

În seara zilei de 25 Sept. Asociația mecanicilor și fochiștilor c. f. r din localitate, va aranja o frumoasă serbar, în localitatea din pădurea orașului. Serbarul este pusă sub patronajul tuturor autorităților din localitate și va fi destinat cumpărării unui drapel național pentru această asociație.

x Cinema Apollo — cu ziua de azi iarăș dă publicului spectacol demn de renumele vechii cinematografice: cel din urmă film al lui Rodolpho Valentin, purtând titlul „Majestatea Sa Figaro”

Acest film va rula 3 zile. Reprezentațiile încep la orele: 5, și 9 seara.

x Urania. La rândul ei, direcțiunea cinematografului Urania nu cruță nimic, pentru a sta alături de Apollo cu demnitate.

La fiecare schimbare de program, vedem tendința spre tot mai frumos, interesant și important în același timp, a filmelor ce rulează. De data asta va rula azi, și în zilele următoare „Contele de Luxemburg”, film după faimoasa operă a lui Lehár. Reprezentațiile încep la orele 4 1/2, 6, și 9 seara.

Știri și fapte

Între poezia de ieri și de mâine.

Arad, 18 Septembrie. La noi, ca și aiurea, poezia are astăzi foarte puțini cititori. Acest lucru îl știu librării, îl știu editorii și îl știu până și unii poeți, mai la curent cu ritmul rapid al vieții contemporane.

A cui e vina? A cititorilor sau a poezilor?...

Acestor întrebări le răspunde judicios, într'un interviu acordat unei gazete literare milaneeze, marele romancier italian Alfredo Panzini.

„Să nu mai vorbim de poezie, spune celebrul scriitor. E mai moartă decât proza, oricât și-ar fi pus de gând bunul Mondadori s'o reînvie. Ar fi ca și când ai vrea să reînvie un mort în putrefacție.

Vechile forme poetice nu mai pot trăi, căci au ceva straniu, și sunt prea îndepărtate astăzi de modul nostru de a trăi. E o osteneală astăzi să citești chiar pe bunii noștri clasici, dacă facem excepție de unii cari sunt lectură rezervată pentru oamenii de gust: se simte că nu mai corespund vieții rapide, frenetice de astăzi.

Poezia timpului nostru e poate transatlanticul, automobilul, aeroplanul care zboară peste pustii, hotelurile și așa mai departe. Aceasta e poezia modernă care își va afla poate într'o zi expresiunea.

Astăzi ca astăzi, noilor forme poetice — celor viitoriste — le lipsește ceva pentru a fi poezie.

Și totuși vechile forme poetice sunt moarte.”

Sunt cuvintele unui mare scriitor italian dintre cei mai așezați, cărui înclinăm să-i dăm dreptate.

Viața contemporană cu ritmul ei trepidant, cu vitezele ei amețitoare, cu recordurile ei, cu munca ei colosală și tragică, își așteaptă poezii, rapsozii electrici.

Acordurile rălește de ici colo, se vor împleți poate încurând într'o vastă, grandioasă simfonie a vieții moderne. Atunci poate va reînvia pretutindeni poezia. Și cititorii ei se vor socoti cu milioanele. Ca pasionații arenelor sportive. Ca abonații cinematografulor. Ca ascultătorii concertelor radiofonice. **Dynamo.**

Inspecție CFR.

Dnii ingineri Cratero și Panaitopol, cel din urmă, directorul serviciului de tracțiune din Dir. Generală CFR, București, au inspectat în ziua de 16 Sept. ambele depouri și atelierul Cfr. din localitate. În aceste inspecții dlor au fost însoțiți de dnii ing. Emil Dima subdirector Regional și ing. Gh. Ispravnic director de serviciu. Dnii ingineri Cratero și Panaitopol au rămas pe deplin mulțumiți de lucrările executate în aceste administrații și în special de secția de motoare, unde s'au interesat în deaproape de toate execuțiile acestei secțiuni. În urmă oaspeții au vizitat toate fabricile însemnate din orașul nostru, după care cu trenul de 1:30 s'au înnoptat la București.